

vům nebude v jejich náboženství překážet a že nedopustí, aby jim překáželi jiní. Dal jim také právo volit jistý počet osob k ochraně náboženství. Slib byl dán slovy zúmysla všeobecnými, takže nebyli výslovně zmíněni ani Bratři ani obyvatelé královských měst a Česká konfese vůbec nebyla jmenována. Evangelici a Bratři si ovšem slavnostně prohlášená slova císařova vykládali pro sebe co nejprůzračněji, svolili ke korunovaci Rudolfovi za českého krále a přijali i jiné císařovy předlohy. Novoutrakvisté se radostně strojili k svobodnému rozvoji a Bratři otevřeli řadu sborů do té doby potlačených, ano přijali od svých pánů do duchovní správy některé farnosti podobojí i s kostely.

Tu císař, jenž zatím odjel do Řezna, *zakázal* na nátlak nunciův *všecky novoty* i tisk České konfese a obnovil zákaz bratrských bohoslužeb s odvoláním na Jakubský mandát. Evangelici i Bratři byli rozhořčeni a vinili císaře z porušení daného slova. Císař však vydal své rozkazy, spíše aby vyhověl katolíkům, než aby trval na jejich provádění. Evangelici v Říši byli jednáním Maxmiliánovým uchláčením a svolili k volbě Rudolfa za německého krále. V Polsku naproti tomu, kde za mezivládky kandidoval jiný ze synů Maxmiliánových, odradil si císař evangelickou šlechtu právě neupřímným postupem proti evangelíkům a mandáty proti Bratrům. Čeští stavové podobojí pak stáli při Bratrích a ochránili je podle slibů na sněmu daných. Podporovali jejich obranu, že se Jakubský mandát týká pikartů, nikoli tedy Bratří. Pan Jindřich z Valdštejna navštívil počátkem roku 1576 B. Kálefa v jeho boleslavském sídle, aby jej ujistil věrnou podporou stavů podobojí. Senior přijal jeho ujištění a defensoři [obhájci náboženských práv] se strany podobojí platili zároveň za ochránce Bratří. Když pak téhož roku Maxmilián ve věku necelých padesáti let zemřel, nechybělo hlasů, které mluvily o Božím trestu proti panovníku, jenž oklamal královským slovem své poddané.

Obrat ke kalvinismu

VIDĚLI JSME, ŽE BLAHOSLAV za nejbližší Bratrům pokládal luterány směru Filipa Melanchthona, tedy *filipisty*, v této době často také orthodoxy zvané. Jejich katechismus z r. 1571 vítal jako pravé vyjádření obsahu Augustany. Jejich střediskem bylo kurfiřtské Sasko, zejména Lipsko a Vitemberk se svými universitami. Ve Vitemberku, stále proslulém jako někdejší působiště Lutherovo a Melanchthonovo, byli profesory na theologické fakultě Paul Eber, Georg Major, Christoph Pezel a jiní, které při dvoře podporoval vlivný Melanchthonův zeť, kurfiřtův tělesný lékař Kaspar Peucer, jenž sdílel s řadou vynikajících lékařů své doby živý náboženský zájem. Z filipistů mimosaských vážili si Bratři Nielse Hemmingsena [Nicolaus Hemmingius, † 1600], kodaňského profesora, jehož příručky pastorační theologie a homiletiky užívali. Do Vitemberku se obraceli od dob Lutherových pro svědectví o čistotě svého učení, tam posílali své bohoslovce ke vzdělání, odtud byli morálně podporováni ve svém postavení doma i v Polsku. Pokynů vitemberských učitelů také dbali co nejvíce, uznávající jejich autoritu jako rozhodující, aby se, opření o ni, mohli před sesterskými církvemi dokládat svou pravověrností. Jim kvůli se usnesli ještě r. 1572 vložit do latinského textu své konfese delší oddíl zdůvodňující křest dítek učněním, že v dítku již jest přítomna víra. A zase na radu tamních přátel od tohoto dodatku upustili [D 237 n.]. Vztah Bratří k Vitemberku posilovali ti z bratrských kněží a seniorů, kteří na tamní universitu vzpomínali jako na svou někdejší alma mater a oživovali rádi osobní styky tam započaté.

Naproti tomu u výrazných luteránů (*gnésioluteránů*) rázu Flaciova naráželi na nedůvěru a na nesnášlivost, která tolik komplikovala jejich postavení v Prusích a v Polsku. Flacius ovšem nedůvěřoval ani filipistům a podezíral je z tajného odklonu ke